

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

OBVESTILA

republiške matične službe

1986

Št. 2

VSEBINA:

Uvod

str.

Vsebinsko kazalo:

- Knjižničarska dejavnost v organizacijah združenega dela 1
- Anketa med mlajšimi obiskovalci knjižnice Jožeta Mazovca 13
- Statistični prikaz dela univerznih knjižnic v letu 1984 27

U V O D

V tej številki Obvestil je zbrano precej raznovrstno gradivo, za katerega pa upam, da bo za naše bralce zanimivo in uporabno. Prispevek Irene Marinko o specialnih knjižnicah, obravnava tematiko, ki jo v naših strokovnih objavah redkeje srečamo, upam, da bo dobrodošel tako delavcem specialnih knjižnic, kot tudi občinskim matičnim knjižnicam, ki bodo v njem našle marsikakšen koristen napotek.

Vrsto zanimivih ugotovitev je v svojem prispevku nanašala Maja Sotenšek, saj bodo rezultati ankete, ki so jo med mladimi bralci organizirali v knjižnici Jožeta Mazovca v Ljubljani, služili v premislek in vzpodbudo vsem knjižnicam, ki imajo mlade bralce med svojimi uporabniki.

Podatki o delu univerznih knjižnic so bili navadno objavljeni v Knjižnici, ker pa podatkov za leto 1984 ni bilo mogoče objaviti tam, jih čeprav nekoliko z zamudo, objavljamo v Obvestilih; Menim, da bodo tudi tu izpolnili svoj namen in pomagali obvestiti našo knjižničarsko javnost o delu te pomembne skupine knjižnic.

Kot ste gotovo že opazili, objavljamo v Obvestilih zanimive prispevke in članke, ki so nastali v posameznih knjižnicah in za katere pričakujemo, da bodo zanimali širši krog knjižničarjev. Zato vabim vse tiste kolege, ki imajo kakšno primerno, širše zanimivo gradivo, da nam ga pošljejo za objavo.

Urednica

Miša Sepe

KNJIŽNIČARSKA DEJAVNOST V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

/Irena Marinko/

Knjižničarske storitve v organizacijah združenega dela so povezane predvsem s tremi pojmi: specialne, vzajemne in matične knjižnice. V nekaterih podjetjih lahko vidimo tako specialno, kot vzajemno knjižnico, delovanje matične knjižnice pa v glavnem ostaja skrito, čeprav je po zakonu ravno matična knjižnica tista, ki naj bi poskrbela za knjižničarske storitve v občini.

Matične knjižnice poleg svojih običajnih zadolžitev opravljajo še posebne naloge, s katerimi utrjujejo in razvijajo strokovnost, organiziranost, povezanost in enotnost knjižničarske dejavnosti. Izvajanje teh matičnih nalog po eni strani specificira že zakon o knjižničarstvu, ko pravi, da matične knjižnice skrbijo za strokovno izpopolnjevanje delavcev v knjižnicah, za usposabljanje drugih delavcev, ki zunaj knjižnice urejajo in posredujejo knjižnično gradivo, usklajujejo politiko nabave gradiva, vodijo razvid knjižnic, usmerjajo knjižnično gradivo izločeno iz splošnoizobraževalnih knjižnic, na narodnostno mešanem območju posebej skrbijo za strokovnost in organiziranost knjižničarske dejavnosti, namenjene pripadnikom drugih narodnosti ter spremljajo, ocenjujejo in usmerjajo strokovno knjižničarsko delo. Po drugi strani pa nastajajo oblike matične dejavnosti tudi kot rezultat konkretnega dela posebno v tistih občinah, v katerih je knjižničarska dejavnost razvita do te mere, da se splošnoizobraževalne knjižnice lahko dejansko poglobijo tudi v strokovnost in organiziranost šolskih in specialnih knjižnic v celi občini ali celo na širšem področju.

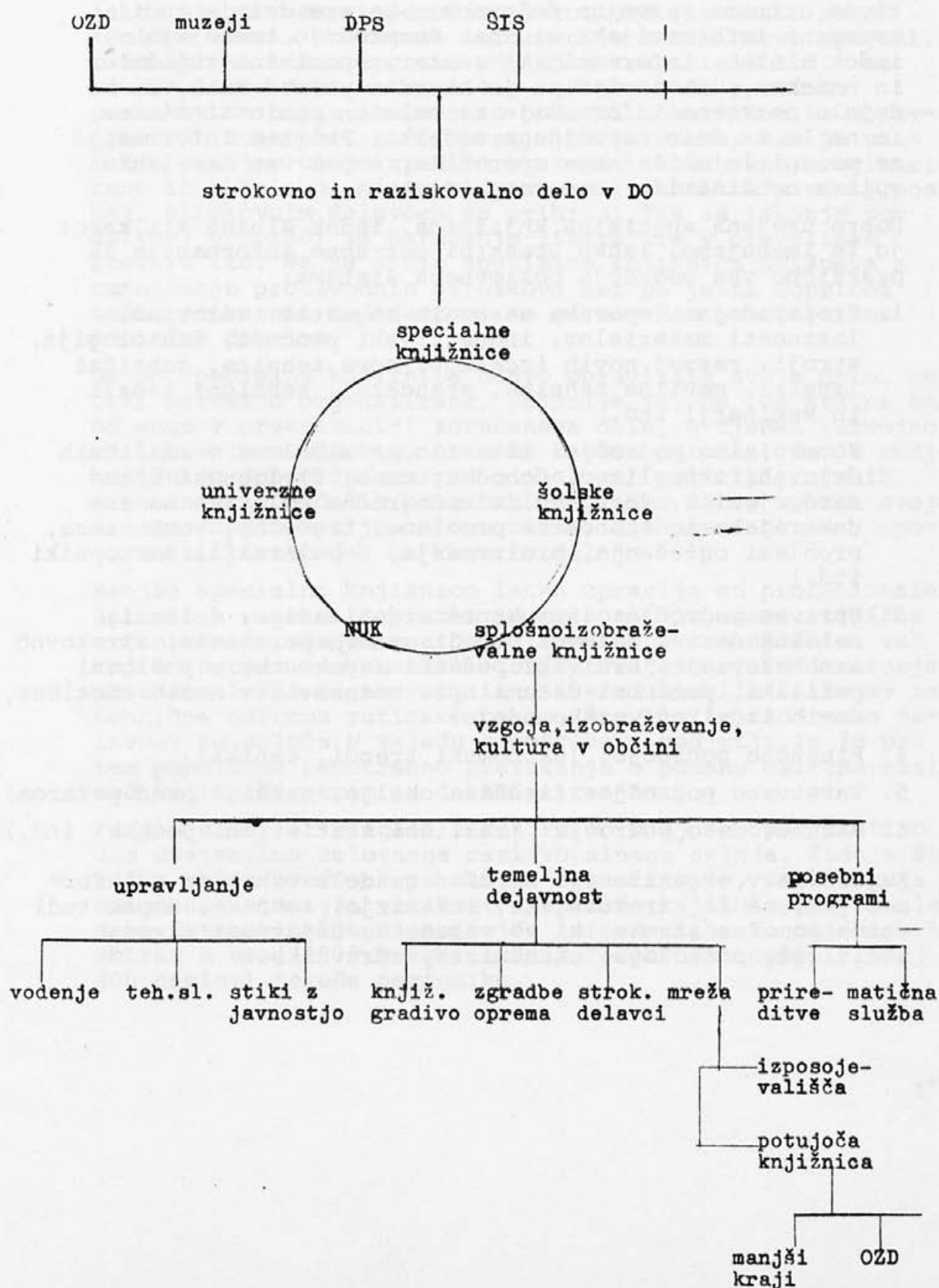
Izraz vzajemna knjižnica se je uveljavil v praksi zadnjih nekaj let in ne opredeljuje ene od temeljnih oblik knjižnic po zakonu o knjižničarstvu, pač pa predstavlja le način delovanja splošnoizobraževalne knjižnice. Vzajemna knjižnica posreduje delavcem gradivo zlasti v kulturne splošnoizobraževalne in razvedrilne namene. Pri tem splošnoizobraževalna knjižnica poskrbi za strokovno obdelavo knjižničnega gradiva in za strokovnost poslovanja te svoje dislocirane enote, organizacija združenega dela pa navadno prispeva h knjižničnemu fondu in omogoči delovanje vzajemne knjižnice v svojih prostorih.

Danes je še v mnogih splošnoizobraževalnih knjižnicah, ki so bile imenovane za matične in tako razvijajo tudi matično dejavnost, slišati mnenje, da so v zvezi s poslovnimi sistemi dolžne organizirati predvsem vzajemno knjižnico, medtem ko o specialnih knjižnicah trdijo, da jim ne morejo blizu in da specialne knjižnice ne sprejemajo ponujene pomoči za ureditev katalogov. Obe omenjeni dejavnosti delavci splošnoizobraževalnih knjižnic dobro poznajo, zato lahko svoje izkušnje hitro in uspešno posredujejo tudi na kataloge oz. ureditev knjig v specialnih knjižnicah, prav tako pa tudi na organiziranje vzajemne knjižnice, katere poslovanje poteka po istih principih kot v splošnoizobraževalni knjižnici.

Brezdvoma je potrebno, da splošnoizobraževalne knjižnice uredijo v občini ustrezno mrežo izposojevališč, med katera spadajo tudi vzajemne knjižnice, vendar so to dolžne urediti vse splošnoizobraževalne knjižnice v okviru svoje redne in ne v okviru matične dejavnosti, kot se to včasih napačno domneva. Tu in tam naletimo tudi na zgrešeno mnenje, naj bi matična služba urejala kataloge v specialni knjižnici, kar morajo opraviti delavci specialne knjižnice sami.

Matična knjižnica ima v zvezi z organizacijami združenega dela mnogo bolj splošne naloge, za izvajanje katerih je potrebno predvsem poznavanje poslovnih sistemov na celotnem območju, za katerega splošnoizobraževalna knjižnica izvaja matično službo ter razlikovanje med pomenom vzajemne in specialne knjižnice.

Dogaja se, da matične knjižnice ne vedo niti za vse specialne knjižnice, kaj šele da bi poznale vse poslovne sisteme v občini. V organizacijah združenega dela, ki so že organizirale svoje specialne knjižnice brez pomoči matične službe, so matične knjižnice že veliko zamudile. Če matična knjižnica ni pomagala organizaciji združenega dela pri začetnih težavah, izobraževanju kadrov, urejanju prostorov, povezavi s sorodnimi strokovnimi knjižnicami, koordinaciji nabave gradiva in pri drugih osnovnih problemih, se specialna knjižnica tudi potem, ko je že vpeljana, ne bo obračala na matično, posebej, ker tedaj ne potrebuje več toliko pomoči. Res pa je, da je poslovnih sistemov veliko, specialnih knjižnic pa še zelo malo, zato imajo matične knjižnice tudi v odnosu do delovnih organizacij še veliko priložnosti, da razvijejo ustrezno matično dejavnost.

POMEN IN ORGANIZACIJA SPECIALNE KNJIŽNICE

Organizacije združenega dela, ki si prizadevajo, da bi ostale konkurenčne, so danes prisiljene razvijati inovativno oziroma razvojno dejavnost, katere del je tudi ustrezna informacijska služba. Ponekod jo imenujejo indok služba, informacijski center, specialna knjižnica in podobno, ustanovijo pa jo navadno povsod zato, da bi dajala potrebne informacije za celoten poslovni sistem in ne le za delo razvojnega oddelka. Pri tem informacija ne pomeni le običajnega sporočila, ampak vse kar lahko vpliva na dinamiko poslovnega sistema.

Dobro urejena specialna knjižnica, indok služba ali kakor jo že imenujemo, lahko preskrbi potrebne informacije za praktično vsa področja poslovnega sistema:

1. Proizvodnja: (uporaba naravnih bogastev, surovine, lastnosti materialov, industrijski procesi, tehnologija, stroji, razvoj novih izdelkov, nove tehnike, tehnični izdelki, merilne tehnike, standardi, tehnični tečaji in seminarji itd.)
2. Komerzialno področje: (število prebivalcev v različnih državah, zaposlitev, dohodki, cene, življenjski standard, jeziki, vera, vpliv mednarodne politike na industrijske in ekonomske probleme, trgovina, konkurenca, problemi oglašanja, proizvodnja, dobavitelji, zastopniki itd.)
3. Upravno področje: (struktura organizacije, delavci, delovna mesta, delovni pogoji, vodenje personala, strokovno izobraževanje, arhivski podatki /spremembe v poslovni politiki, pomembni datumi npr. ustanovitev novih oddelkov, novih izdelkov/, zakonodaja)
4. Finančno področje: (ekonomski trendi, ceniki)
5. Varstveno področje: (zaščita okolja, zaščita pred požarom)
6. Računovodsko področje: (različni statistični podatki itd.)

Knjižnica v organizaciji združenega dela oskrbuje z informacijami ne le strokovnjake, inženirje, tehnike, ampak tudi razne pomožne stroke, ki so vezane na dejavnost firme, sociologe, psihologa, ekonomiste, zdravnike.

Informacije, ki jih ima na razpolago specialna knjižnica, npr. specifična teža, vrelišče neke snovi, seznam proizvajalcev določenega izdelka, izdelava določene vrste jekla, odkritje neke snovi v hrani, jugoslovanska alternativa tujega standarda, podatki o možnosti graditve projekta na potresnem področju, korozivne lastnosti neke kemične snovi, obstoječe informacije o neki novi spojini, možnosti koristne uporabe odpadnega materiala itd., se seveda lahko dobi na različne načine, tudi z metodo poskusov in napak, vendar so podatki o marsičem že objavljeni in dostopni, samo zbrati jih je treba, kar je vse kakor ceneje. Če je gradivo sistematično zbrano, registrirano in obdelano, ni treba vsakomur iskati informacij posebej, strokovnim delavcem se prihrani čas za iskanje podatkov, prepreči se naročanje literature v prevelikem številu itd. Na ta način specialna knjižnica prispeva k zmanjšanju proizvodnih stroškov, ker pa je ta doprinos težko prikazati z denarjem, se ga navadno ocenjuje kot socialno dobro.

Da bo specialna knjižnica dobro opravljala svoje delo, mora biti ustrezno organizirana. Najbolje je, če ima status ene od enot v organizaciji združenega dela, v njenem razvojno raziskovalnem oddelku, oziroma takšen položaj, da je vodja knjižnice dobro informiran o poslovni politiki, njenih trenutnih in bodočih potrebah, da lahko dobro spozna svojo delovno organizacijo, njene člane, njihove interese, sposobnosti in naloge, na katerih delajo.

Manjšo specialno knjižnico lahko upravlja en profesionalen delavec z visoko izobrazbo po možnosti iz smeri, tipične za organizacijo združenega dela. Ponekod je v knjižnici več knjižničarjev, dokumentalistov, prevajalcev, informatorjev, posebna služba za novosti in ustrezno število delavcev za tehnične oziroma rutinske posle. Število in izobrazba delavcev se določa v skladu s potrebami podjetja in je pri tem popolnoma nepotrebno prerokanje o pomenu oziroma razlikah med knjižničarstvom in dokumentiranjem.

Podjetje naj bi vlagalo v knjižnico vsaj eno petdesetino do eno dvajsetino celotnega raziskovalnega sklada. Zadnja številka velja predvsem za manjše organizacije, saj obstaja določena najmanjša velikost specialne knjižnice, ki še lahko daje ustanovitelju najnujnejše informacije. To naj bi bila zbirka z vsaj 5000 zvezki, 200 referenčnimi deli in vsaj 200 naslovi tekoče periodike.

Zbiranje gradiva je odvisno od dejavnosti, ki jo opravlja organizacija združenega dela, organizacijske strukture, načina dela, medsebojne povezave posameznih delovnih procesov, vsakodnevnih potreb, razvoja posameznih dejavnosti, od delavcev v teh dejavnostih itd. Zato je nujno, da se knjižnica pri tem poveže z vsemi delavci, ki so kakorkoli zainteresirani za podatke.

Specialna knjižnica pridobiva gradivo v glavnem z nakupom in pri tem zbira knjige, brošure, revije in časopise, domače in tuje standarde in priporočila, patentne spise, referenčna dela kot npr. slovarje, adresarje tujih firm, imenike, zemljevide, statistične vire, bibliografije; gradivo informativno propagandnega značaja, gradiva iz seminarjev, celo laboratorijske zapiske, vse vrste internih gradiv, pa tudi slike, filme, ilustracije, mikrozapise itd.

Knjižničar temeljne knjižne zaloge po obsegu ne širi, ampak jo glavnem obnavlja z vedno najnovejšimi strokovnimi in znanstvenimi publikacijami. Vrednost specialne knjižnice se ne presoja po številu zvezkov, pač pa po številu najnovejših oziroma najaktualnejših del. Odpis je navadno večji, kot v splošnoizobraževalnih knjižnicah.

Medknjižnična izposoja naj ne bi bila zamenjava za ustrezno pabavno politiko, ampak je potrebna bolj za pokrivanje mejnih področij kot npr. upravljanje, komerciala itd.

Pri izbiranju metod za indeksiranje upošteva specialna knjižnica pravilo, da je poudarek na informaciji, na tem, kaj neki dokument govori o določeni zadevi, manj pa na tem, za kaj v dokumentu gre. Specialna knjižnica mora dati uporabnikom informacijo, ne le prezentirati dokumentov, v katerih se informacija nahaja.

Specialne knjižnice so navadno urejene po sistemu prostega pristopa, znotraj tega pa po strokah.

Zelo važno je, da specialna knjižnica uporabniku zmanjša čas iskanja, zato mora knjižničar v specialni knjižnici narediti za uporabnika več kot v splošnoizobraževalni knjižnici. Uporabnika mora naučiti, kako naj na najbolj racionalen način uporablja vire. Informacije je treba dajati tudi po telefonu.

Za delovanje vsake knjižnice je bistvenega pomena prostor in oprema. Priporočljivo je, da je knjižnica blizu prostorov za skupno uporabo, npr. pri sejni sobi ali glavnem vhodu. Imeti mora dovolj prostora za knjižničarske delavce, knjižno gradivo

in uporabnike. V večini delovnih organizacij je zaželeno, da imajo prostore, ki jih lahko razkažejo obiskovalcem in zelo primerna za to je urejena knjižnica.

Nobena, niti največja knjižnica nima vsega gradiva, da bi lahko delala popolnoma izolirano, ampak mora vzdrževati stike z drugimi knjižnicami. Pri tem so za specialno knjižnico važne predvsem vse ostale specialne in univerzne knjižnice, pri katerih bo dobila literaturo iz sorodnih strok, pa tudi za pomožne stroke oziroma menja področja. Sicer pa se ta tako imenovani vertikalni pretok informacij ne kaže le v medbibliotečni izposoji, koordinaciji nabave gradiva, ampak tudi v skupnem publiciranju, nastopanju na mednarodnih konferencah na določeno temo itd.

PRIKAZ SPECIALNE KNJIŽNICE V SAVI KRANJ

Sava Kranj proizvaja gumene, usnjene in kemične izdelke. Okoli polovico proizvodnega programa predstavljajo pnevmatike za osebne avtomobile, tovornjake in kmetijske stroje, poleg tega pa izdeluje še različne gumene proizvode za potrebe gradbeništva, ladjedelništva, čevljarske industrije, rudarstva, avtomobilske industrije in druge predmete. Glede na gospodarski položaj spada med dvajset največjih slovenskih organizacij združenega dela, v Jugoslaviji pa je po velikosti na sedemdesetem mestu. Je največji izvoznik v svoji panogi. Ima okoli 4000 delavcev.

Specialna knjižnica v Savi Kranj deluje pod imenom INDOK, ki je eden od oddelkov v razvojno tehnološkem inštitutu. Ta spada k skupnim službam Save Kranj. INDOK je bil ustanovljen leta 1969 in je bil eden od pogojev za registracijo tehnološkega inštituta pri Raziskovalni skupnosti.

Aktivnih uporabnikov INDOKa je okoli 170. To so predvsem raziskovalci iz razvojno tehnološkega inštituta, ekonomisti, marketing, inženiring, obratna ambulanta, skratka ljudje z visoko izobrazbo. Ne morejo pa pritegniti obratovodij in nižje-kvalificiranega kadra, čeprav bi bilo to potrebno. INDOK dobi va vprašanja zlasti iz področja gumarstva za tehnologijo in surovine, pravno samoupravna vprašanja, vprašanja iz ekonomije, varnosti, zaščite okolja, upravljanja, vprašanja v zvezi s strokovnim izobraževanjem itd.

V zadnjem letu je na primer posredoval sledeče informacije iz gumarskega področja: Standardizacija (materiali s seminarjev, teorija), Konstrukcija avtopnevmatike, Mehanske lastnosti gume, Konstrukcija klinastih jermenov, Inozemska potna poročila od 1.1980 do 1.1985 o transportnih trakovih, ceveh, profilih in prevlekah valjev, Vpliv naključne odpovedi strojev na planiranje proizvodnje, Histerezne lastnosti, Trgalne lastnosti, Ruski kavčuki, Tubeless plašči za motorna kolesa, Zeleni modul (green strength), Ognjeodporni transportni trakovi, Zakon o standardizaciji - garancijski list za velopnevmatiko, Nova tehnologija motoplaščev, Platišče za tubeless plašče, Publiciranje inovacijskih dejavnosti Save Kranj v javnih občilih, Založnik revije Informations Chimie, Tehnologija pridobivanja saj, Impregnacija steklenih vlaken, UV - spektroskopija, Obraba, Gumeni transportni trakovi, Vpliv težkih kovin v pigmentih in barvilih na gumo, Gumeni izdelki za farmacevtsko industrijo, Poljska gumarska industrija, Silikonsko olje firme Goldschmidt, UHF in mikrovalovna vulkanizacija, Vzdrževanje in obnavljanje strojev in strojnih elementov, Kombinirani profili, Literatura o transferu tehnologije, Literatura o nevarnostih pri fotokopiranju, Naravni kavčuk, njegove lastnosti in predelava, Lepila, lepilni trakovi, Termoplastični kavčuki, mešanje, Materiali s skandinavske gumarske konference 1.1981, Recikliranje, Stroji za gumarstvo, Vulkanizacija cevi z vložki, Spajanje profilov, Priprava napajalne industrijske vode, Predpisi Food and Drug Administration, Merske enote, Proizvodnja izdelkov iz gume v svetu in v Jugoslaviji, Električne lastnosti vulkanizirane gume, Mehanizem vezave gume, Transfuzijski zamaški, Proizvodnja in poraba naravnega in sintetičnega kavčuka od 1.1965 do 1985, Termična degradacija, Staranje naravnega kavčuka in vulkanizator, sredstva proti staranju, fenoli, amini, Uplinjevalci, Potna poročila Semperit, Računalniško kompaundiranje, Mešanje, PVC, blendi, Zračni cementi, Vlivanje žvepla, Viskoelastične lastnosti, Bitylin kavčuk brom za farmacijo, Reženat-patenti,

Naslednje informacije pa je INDOK posredoval iz samoupravnega področja: Način izvedbe referendumov, Način zbiranja dokumentarnega gradiva (arhivi), Varovanje avtorjeve pravice izven DO, Pretok blaga med TOZDI, Carinski postopki za uvoz surovin, Glavna in stranska dejavnost OZD, Delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi (pristojnosti v statutu), Pristojnosti in odgovornost članov delavskega sveta in izvršilnih organov, glasovanje, Delovanje skupščine in njenih organov,

Izločitev in združevanje TOZD, Varstvo pravic pred sodiščem združenega dela, Skrajševanje delovnega časa, Delovna skupnost - razmerje do TOZDov, Disciplinski postopek, Analiza delovanja skupščin SIS in delegacij za SIS znotraj DO, Sestavine gradbenih pogodb o novih investicijah, Možne poti povezave informacijskega sistema znotraj DO, Izobraževanje delegatov, članov DS, Dolžina letnega dopusta, Vpliv minulega dela na osebni dohodek, Nadomestila OD za čas porodneškega dopusta, Organizacija obrambe in zaščite v DO, Višina obresti po odloku ZIS, Odškodnina za poškodbo na delu v OZD, Osebnostno odločanje, Vsebina temeljev planov, Plačilni promet med TOZDI, Obračun OD za praznike, Nadurno delo in pokojnine, Dolžina porodneškega dopusta, Bodoči razvoj pravnega sistema v SFRJ, Materialni stroški OZD in prehrana med delom, Vpliv računalnikov na pisarniško poslovanje, Uporaba računalnika v pravnem oddelku, vpogled v poslovanje TOZD, Nomotehnika splošnih samoupravnih aktov, Skladiščnica in njene sestavine, Dolžnosti volilnih komisij in volilnih odborov pri volitvah, Čas, za katerega je lahko izvoljen V.D., Osebnostno, premoženjsko zavarovanje, Sporazumi in vsebina pri združevanju dela in sredstev, Kongresi in vsebina ZK, Odgovornost železnice za blago.

V INDOKu dela ena knjižničarka, dve dokumentalistki za gumarstvo področje, ena za pravno oziroma samoupravno področje, ena skrbi za terminološki slovar, ena pa vodi INDOK in izdaja strokovno glasilo delavcev Save, Obzornik.

INDOK je dobil v letu 1985 10,250.000.- din ter 10000 DM za nakup gradiva in izdajanje strokovnega glasila.

Literaturo kupujejo po željah uporabnikov, ki jih zberejo s pomočjo ankete, pa tudi z upoštevanjem neposrednih naročil.

Knjižničarka zbira knjige, priročnike in revije oziroma časopise, ki jih takoj po prejemu pošlje interesentom. Dokumentalistke pa zbirajo potna in strokovna poročila, gradiva iz seminarjev, diplomske in magistrske naloge, doktorate, tržne analize, investicijske študije, elaborate, prospekte, separate, skratka vse gradivo, pomembno za delo organizacije.

Knjižnica ima trenutno okoli 7000 knjig, 700 priročnikov, 250 brošur, 40 tujih in 90 slovenskih oz. jugoslovanskih naslovov revij. Letni prirast knjig je različen, od 300 do 500 knjig. Odpis je okoli 20 knjig letno. Približno 30% je tuje literature.

Knjižnica je urejena po prostem pristopu, ima abecedni imenski, naslovni in UDK katalog, INDOK je že vrsto let kompjuteriziran.

Novosti za tehnično in pravno področje objavljajo v Indok biltenu, o prispelih knjigah oz. revijah pa pošiljajo tiskane informacije v vse oddelke.

S kranjsko splošnoizobraževalno knjižnico, ki je za to področje matična, se INDOK ne povezuje. Pač pa koordinira nabavo tuje literature s Centralno tehniško knjižnico, s katero poteka tudi največji del medbibliotečne izposoje. Preko specialnega indok centra za kemijo FNT so vključeni v online informacijski center, kjer imajo nekaj baz podatkov za direktno uporabo. Delno sodelujejo s knjižnicami ekonomske, medicinske in strojne fakultete, po potrebi pa tudi z Gorenjem, Tomosom, Aerom itd.

ODNOS MED MATIČNO IN SPECIALNO KNJIŽNICO

Prej opisani teoretični kakor tudi praktični model specialne knjižnice prikazujeta pomen te ustanove v poslovnem sistemu. Kaj lahko oziroma so dolžne v zvezi s tem storiti knjižnice?

Predvsem matične knjižnice ne smejo pričakovati, da bodo člani organizacij združenega dela sami od sebe potrkali na vrata, pregledovali knjižnično gradivo, prosili za nasvete v zvezi z urejanjem gradiva in podobno. Delavec matične službe je tisti, ki bo moral poskrbeti za navezavo stikov in prvo, kar pri tem potrebuje, je pregled vseh poslovnih sistemov v občini oziroma na območju, za katerega izvaja matično dejavnost. Važno je, da ima o vseh organizacijah združenega dela vsaj osnovne podatke o dejavnostih, velikosti, pomenu na tržišču, številu delavcev, statusnem položaju in tako dalje.

Naslednja naloga bo razvid knjižnic, ki bo po eni strani omogočila pregled organizacij združenega dela brez specialne knjižnice, po drugi strani pa spremljanje, ocenjevanje in usmerjanje obstoječih specialnih in drugih knjižnic. Razvid naj bi vseboval vsaj osnovne podatke o knjižnicah: naslov, telefon, teleks, vodja, leto ustanovitve, statusni položaj knjižnice, strokovni delavci, letna kvota za nabavo literature, knjižnično gradivo (vrste, fond, prirast), prostori, tehnična oprema itd.

Nadaljnje delo v zvezi z organizacijami združenega dela, ki še nimajo specialnih knjižnic, naj bi potekalo tako, da bo delavec matične službe navezal osebne stike z vodstvenimi delavci, jim predstavil pomen specialne knjižnice, naloge, ki jih specialna knjižnica opravlja za organizacijo združenega dela, kako prispeva k zmanjšanju proizvodnih stroškov, zbere v podjetju potrebe po informacijah, poskrbi za rešitev kakšnega problema, razložil bo pogoje za začetek dela specialne knjižnice, navedel okvirne stroške, ki jih bo organizacija imela z ustanovitvijo knjižnice, prikazal za primerjavo že delujoče specialne knjižnice, skratka, posredoval bo čimbolj konkreten načrt za uvedbo specialne knjižnice.

Zelo pomembna naloga matične službe, še posebej v času ustanavljanja oz. začetkov dela specialne knjižnice, je poskrbeti za ustrezne kadre. Pri tem je treba vodstveni kader organizacij združenega dela predvsem opozoriti, da v knjižnico ni dopustno nastaviti slabega delavca, ki ga ni mogoče uporabiti pri nobenem drugem delu, ampak človeka z ustrezno izobrazbo, ki ga je treba dodatno usposobiti s primerno prakso, strokovnim tečajem in izpitom. Matična knjižnica je dolžna pri strokovnem izobraževanju sodelovati.

Glede gradiva med specialno in splošnoizobraževalno knjižnico praviloma ne prihaja do povezav, razen v kolikor specialne knjižnice potrebujejo podatke o centralnih katalogih knjig, periodiki v občini in na širšem teritorialnem območju. Specialne knjižnice se glede koordinacije nabave tuje literature povezujejo s Centralno tehniško knjižnico, oziroma z drugo osrednjo knjižnico za določeno strokovno področje, preko katere poteka tudi velik del medbibliotečne izposoje. Matična knjižnica pa bo specialni seveda dala tudi podatke o tem, kje drugje dobiti strokovno literaturo za določene panoge in ji bo pomagala pri navezavi stikov.

Samo spremljanje, ocenjevanje in usmerjanje specialne knjižnice je ena od nalog, ki jih zakon o knjižničarstvu sicer omenja, pa ne specificira. Velikokrat je slišati, da naj bi matične knjižnice izvajale to nalogo s pregledom katalogov, evidenc, ureditve, izločanja, posredovanja gradiva itd. Vendar si moramo biti pri tem na jasnem, da bo moral delavec matične službe, ki bo skušal to narediti, vedeti o specialni knjižnici že zelo veliko, pa ne le o njej, ampak tudi o poslovnem sistemu kot celoti. Gotovo ne bi imelo smisla, da bi v specialni knjižnici forsirali tako ureditev, kot jo ima splošnoizobraževalna, v osnovi pa mora biti urejena po bibliotekarskih načelih.

že zaradi povezovanja v sistem. Zato bi v takih primerih delavci matične službe morali gledati predvsem na poslovanje specialne knjižnice kot celote, katere naloga je predvsem hitro preskrbeti uporabnika z gradivom.

Matična knjižnica bo lahko svetovala specialni tudi v zvezi z opremo in prostori, ki so danes pri njih že mnogo bolje urejeni kot pri nekaterih, tudi najboljših specialnih knjižnicah.

Prav tako se bodo specialne knjižnice obračale na matične v zvezi z organizacijo seminarjev, razstav itd. gotovo pa se bodo razvile tudi še druge oblike sodelovanja, če bodo matične knjižnice le vzpostavile nujne stike s poslovnimi sistemi, v katerih se konec koncev nahajajo tisti, ki jih tako poudarja naša ustava : delavci.

Danes ima marsikatero podjetje potrebna sredstva za organiziranje informacijske službe, ker pa od nikjer ne dobi pobude, odvajajo sredstva, ki bi doprinesla k boljšim stroškom in manjšim proizvodnim stroškom, v druge namene. Tudi knjižničnega gradiva v organizacijah združenega dela ni tako malo, vendar pa to ne daje prave koristi, saj ne le, da ni strokovno obdelano, ampak tudi ni nikjer registrirano, zato si lahko knjige in revije, kupljene za drage devize, ki so družbena last, prisvoji kdorkoli, dokler se končno ne porazgube, ne da bi uresničile namen, za katerega so bile nabavljene.

Primerjaj:

ASHWORTH W.: SPECIAL LIBRARIANSHIP. LONDON 1977

ANKETA MED MLAJŠIMI OBISKOVALCI KNJIŽNICE
JOŽETA MAZOVCA

/Maja Sotenšek/

1. Uvod
2. Rezultati ankentiranja mladih uporabnikov
 - 2.1. Zanimanje za leposlovje in neleposlovje
 - 2.2. Uporaba časnikov in časopisov
 - 2.3. Mnenja o glasbenih medijih
 - 2.4. Sodelovanje v programu knjižnice
 - 2.5. Kaj menijo mladi o knjižnici in delu knjižničarjev?
 - 2.6. Zaključek
3. Priloge
 - 3.1. Vprašalnik
 - 3.2. Podrobnejši pregled odgovorov ankentirancev

1. Uvod

O mladih obiskovalcih je malo objavljenega gradiva. Zato bodo rezultati ankete, ki je potekala v Knjižnici Jožeta Mazovca v Ljubljani, morda zanimivi tudi za delavce drugih knjižnic, čeprav je nastala le kot pomagalo moščanskim knjižničarjem pri delu z mladimi.

Ankentiranje mladih uporabnikov je potekalo v Knjižnici Jožeta Mazovca v času od oktobra 1984 do maja 1985. Z anketo smo želeli dobiti odgovore na dve vprašanji:

1. Kako so mladi zadovoljni z izborom knjižnega gradiva, periodike, z delom knjižničarjev in delovanjem glasbene sobe?
2. Katera področja knjižničnega delovanja so zanemarjena oziroma niso dovolj vključena v animacijo mladih.

Z anketo smo knjižnični delavci hoteli zajeti mlajše obiskovalce oddelka za odrasle: dijake in študente ter tiste učence višjih razredov osnovnih šol, ki obiskujejo ta oddelek ali glasbeno sobo.

2. Rezultati ankentiranja mladih uporabnikov.

V našo knjižnico je bilo v lanskem letu (1984) vpisanih 2.424 dijakov in 742 študentov (skupno 3.111), iz statistike obiska za leto 1984 je razvidno, da nas je obiskalo 23.389 mladih bralcev v starosti od 15 do 20 leta, od tega 8.049 moških in 15.340 žensk. Ankentiranih je bilo 200 uporabnikov - 6,7% (70 moškega spola, 116 ženskega, 14, brez odgovora) v

starosti od 13 do 25.let. Izbrani so bili naključno, edino merilo nam je bilo, da so dokaj redni obiskovalci knjižnice in so torej vsaj nekoliko seznanjeni z načinom poslovanja. Anketa je potekala anonimno, odgovore so oddajali v poseben zabojček. Vzorec je bil sestavljen iz desetih vprašanj na A4 formatu (Priloga 1;Vprašalnik).

2.1. Zanimanje za leposlovje in neleposlovje.

Prva štiri vprašanja ankete zajemajo izbor knjižnega gradiva, prvi dve leposlovje, tretje in četrto strokovno literaturo. Želeli smo ugotoviti, katere zvrsti leposlovja in literatura katere stroke mlade najbolj privlačijo, takšna spoznanja pa bi nam bila lahko v veliko pomoč pri svetovalnem delu. V ta namen imamo že sedaj postavljen v knjižnici poseben "pano za mlade", na katerem so razstavljena dela, ki jih knjižničarji priporočamo mladim bralcem. Ker si je tako razstavljena dela mogoče izposojati in je razstava fleksibilna, smo izdelali še katalog z naslovi tovrstnih del, tako da lahko razstavo ob vsakem času spet dopolnimo. Žal pa je izbor leposlovja za to starostno skupino številčno precej omejen, zato smo želeli izvedeti, s katerimi literarnimi zvrstmi, pa tudi poljudno strokovno literaturo bi ga lahko popestrili. Anketa je pokazala, da se največ mladih ogreva za kriminalni roman (99), nato družbeni in psihološki (85), humor (80), pustolovski (69), vojni in zgodovinski (66), znanstveno fantastiko (44), sledita poezija in dramatika (30,31), najmanj pa jih zanimajo biografije in potopisi (23,20).

Ta izsledek nas je nekoliko presenetil (dokaj medlo zanimanje za znanstveno fantastiko in potopise), predvsem pa opozoril na premalo izrabljene možnosti pri ponudbi humorja in zanimivejših vojnih in zgodovinskih romanov. Veliko zanimanje za kriminalni roman pa gotovo zahteva od nas, da se bolj posvetimo svetovanju te zvrsti oziroma pripravimo izbor kvalitetnejših del. Odgovori pri drugem vprašanju (Katera knjiga ti je bila do sedaj najbolj všeč?) so nas znova opozorili na dejstvo, da je pri precejšnjem številu mladih v tem obdobju okus še relativno neizoblikovan (14 jih je navedlo naslove del, ki so vključena v obvezno šolsko branje), zato se ne bi smelo dogajati, da jih prepuščamo stihiskemu branju, ki v marsikaterem mlajšem bralcu za vedno ubije željo po kvalitetnejši knjigi. Rezultati so vse prej kot vzpodbudni, saj se jih je kar 51 (torej četrтина, večinoma deklet) opredelilo za lažje leposlovje, ki je že na robu trivialnega (Holtova, Konsalik ipd.).

Bolj razveseljiv je podatek, da jih je 33 navedlo dela, ki jih priporočamo mladim (npr. Jonathan Livingston Galeb, Otroci s postaje Zoo, Peklenska pomaranča, dela H. Hesseja) in 21 naslove kvalitetnejših družbenih romanov, kar morda le kaže, na določen premik v bralni zavesti prihajajočih generacij. Opozoriti velja še na tiste (14), ki so izbrali svojo najljubšo knjigo s področja strokovne ali strokovno poljudne literature (največ s področja psihologije - zlasti parapsihologije - in filozofije ali poljudno znanstvenega, npr. dela Fromma, Brajše, Moody: Življenje po življenju, pa Bermudski trikotnik, Pirati, Daenikenova dela, kar trije pa Sveto pismo), ker je pri svetovanju tudi literatura te vrste več ali manj prezrta.

Na splošno strokovna literatura mlajše bralce nekoliko manj zanima kot leposlovje, saj jih je na to vprašanje odgovorilo manj kot pri prvih dveh. Največ pozornosti posvečajo gradivu o umetnosti in športu (93 se jih je opredelilo za umetnost, pri tem so nekoliko izpostavili področje filma, fotografije in glasbene umetnosti, 12 za šport - skupaj 104). Sledi knjižno gradivo o zemljepisu in zgodovini (71), prirodo= slov= nih vedah (51), filozofiji in psihologiji (45, parapsihologi= ja!), uporabnih vedah (44), družbenih vedah (36), manj zani= manja je za jezikoslovje (27) in verstvo (11).

Tudi tukaj izsledki kar presenečajo, vsaj zanimanje za zemlje= pis in zgodovino (predvsem zgodovino!) v praksi ni tako opazno, zato jih k tem strokam bolj redko usmerjamo. Prav tako pa bi kazalo razmisliti o nabavni politiki v zvezi s fotografijo, filmsko in glasbeno umetnostjo in si priskrbeti, kadar je to izvedljivo, več izvodov te literature, da bi jo lahko posojali tudi na dom. Mladi sami so z izborom strokovne literature večinoma zadovoljni, največ pripomb imajo na gra= divo tistih strok, ki ga potrebujejo za šolo. (30 v zvezi z uporabnimi vedami, 19 s prirodo= slov=nimi, 15 umetnostjo, 12 zemljepisom in zgodovino, 12 filozofijo in psihologijo - pri slednji si želijo več del v slovenščini).

Na tem mestu jih je dalo 25 tudi predloge v zvezi z leposlov= jem, ki si ga želijo več, pa tudi sodobnejšega, več z erotično tematiko (Dotik, Erotikon) in širšo zastopanost tujejezičnega leposlovja (5 bralcev).

2.2. Uporaba časnikov in časopisov.

Ponudba periodike v knjižnici zanima le približno polovico mladih obiskovalcev (polovica pa jih na to vprašanje ni od=

govorila ali so zapisali, da s stanjem niso seznanjeni). Že raziskava S. Novljanove (Knjižnica, 1981, 25, 1-4, str.94) je pokazala, da se zanimajo večinoma za zabavno periodiko, saj jih največ pograša več glasbenih revij (Bravo, Pop Rocky ipd.). Nekaj želja v zvezi s strokovnimi revijami smo že upoštevali (The New Scientist), kazalo pa bi razmisliti še o predlogih za nakup:

- Matematično - fizičnog lista,
- tuje revije s področja računalništva.

Zdi se, da bi bilo treba znova preveriti tudi naš odnos do stripa (mladi so v anketi na nekaj mestih poudarili, da ga pograšajo), ki je včasih nekoliko mačehovski. Morda bi lahko za začetek poizkusili z nakupom stripa o Alanu Fordu, ki ga prebira največ mladih, pa tudi vprašanje njegove kvalitete skorajda ni več sporno.

Dokaj negativno je mnenje ankentirancev o urejenosti in ohranjenosti periodike, saj je bilo v zvezi s tem kar nekaj pritožb, žal pa naše že tako okrnjene kadrovske in finančne možnosti ne kažejo na bližnjo rešitev tega problema.

2.3. Mnenja o glasbenih medijih.

S sklopom vprašanj o glasbi in urejenosti glasbene sobe smo želeli izvedeti predvsem dvoje:

- ali obstaja pri mladih, vsaj v zametkih, zanimanje še za druge glasbene zvrsti poleg zabavne glasbe in
- kako organizirati poslušanje zabavne glasbe bolj sistematično ter ga od časa do časa pospremiti še s pogovorom o določeni zvrsti glasbe.

Tako kot pri knjižnem gradivu, so tudi tukaj odgovorni znova opozorili na neizoblikovanost (glasbenega) okusa v tem življenjskem obdobju. Večina jih je, kot smo pričakovali, označila za svojo najljubšo zvrst zabavno glasbo (v glavnem več njenih smeri, le približno 30 jih posluša samo eno zvrst zabavne glasbe), bolj presenetljivo pa je spoznanje, da se nekaj več kot 50 ankentirancev (torej spet dobra četrtnina) zanima tudi za klasično glasbo, to število pa niti zdaleč ni v razmerju z dejanskim poslušanjem klasike v glasbeni sobi. V kolikor bi anketo kasneje kdaj ponovili, bi bilo potrebno zastaviti v zvezi s tem še nekaj dodatnih vprašanj, ki bi nam pomagala osvetliti vprašanje, zakaj je tako. Ena od možnosti razlag je, da jim je morda neprijetno, ker njihovi vrstniki večinoma poslušajo zabavno glasbo, še posebno zato, ker

obiskujejo glasbeno sobo navadno v skupinah in jim pomeni to bolj neke vrste družabno srečanje z vrstniki. Vsekakor so možnosti vzgoje na tem področju še precej odprte.

2.4. Sodelovanje v programu knjižnice.

Odgovore na vprašanje, ali bi želeli bolj aktivno delovati v knjižnici (s pripravo glasbenega, literarnega večera ipd.), lahko uporabimo tako pri usmeritvi programa glasbene sobe, kot drugih prireditev, ki potekajo v okviru knjižnice. Tudi tukaj so bili izsledki nepričakovano vzpodbudni, kljub temu, da jih veliko toži zaradi pomanjkanja prostega časa. Četrtna jih je pripravljenih aktivno sodelovati, v glavnem s pripravo tematskih glasbenih in literarnih večerov, večina pa ne daje nadrobnejših sugestij, na kakšen način. Eden od anketirancev je podal zanimiv predlog, naj bi jih o vseh takšnih prireditvah res dosledno in vnaprej obveščali v občinskem glasilu.

Pri tem vprašanju je prišla do izraza nova pomanjkljivost ankete - zaradi anonimnosti so konkretni podatki o bralcih, ki bi želeli sodelovati v knjižnici, izgubljeni. To smo opazili že med samim anketiranjem, vendar pa njenega poteka nismo hoteli spreminjati zaradi drugega vprašanja (Ali ste zadovoljni z delom knjižničarjev?), ker bi morali v tem primeru žrtvovati verodostojnost teh odgovorov. Pomanjkljivost bomo skušali vsaj nekoliko popraviti z obvestilom mlajšim bralcem na več mestih v knjižnici, ko bo stekla organizacija tovrstnih prireditev.

2.5. Kaj menijo mladi o knjižnici in delu knjižničarjev?

Ob koncu si oglejmo še pripombe na delo knjižničarjev oziroma knjižnice: velika večina na delo ni imela pripomb (191, od tega jih je 158 odgovorilo bolj skopo, 33 se je izrazilo o delu pohvalno), 9 pa jih z delom ni zadovoljnih. Štirje se pritožujejo, ker ne dobijo željenih knjig (premalo izvodov bolj branih knjig), eden zaradi neustrezne UDK razvrstitve nekaterih del (kot primer navaja Borghesove Izmišljije pri literarni teoriji), štirje pa se ne strinjajo s "hišnim redom", ki jim ne dovoljuje nemotenega zadrževanja na stopnišču in obiskovanja glasbene sobe brez izkaznice. Pohvalno se izražajo največ zaradi prijaznosti knjižničarjev, manj zaradi samega načina dela. V glavnem so z našim delom zadovoljni, kar je lahko samo nova vzpodbuda za delo z mladimi bralci.

2.6. Zaključek

Bežen pregled na izpolnjene anketne liste nas je sprva morda nekoliko razočaral, saj smo pričakovali bolj obširne in poglobljene odgovore. Prav zato ne bo odveč ponovno opozorilo na osnovno značilnost anketirancev, da so njihovi pogledi v marsičem še neizoblikovani, zato sta pravilen pristop in usmerjanje mladega bralca neprecenljive vrednosti, v kolikor želimo, da bi se bralne navade prihodnjih generacij izboljšale. V tem okviru pa je anketa vendarle pokazala, da so možnosti knjižnične vzgoje še precej odprte in široke in na nas je, da jih izkoristimo.

Zdi se, da je prvi korak na poti k temu boljše poznavanje tistega knjižničnega gradiva in posebnih oblik dela, ki mlade najbolj zanimajo, čeprav se morda z njihovim izborom včasih ne strinjamo, tako da jih vsaj v tem okviru usmerimo k najboljšemu, v upanju, da bodo ostali redni uporabniki knjižnice.

3. Priloge.

3.1. Vprašalnik.

Lepo pozdravljen,
prosimo te za sodelovanje. Radi bi izvedeli, kaj mladi pogrešate v naši knjižnici. Pripravili smo nekaj vprašanj zato, da bi čim bolj približali naše delo tvojim in vašim željam. Obkrožiš ali podčrtaš lahko več odgovorov pri posameznih točkah, če se ti zdi primerno. Ob koncu vsakega vprašanja lahko oblikuješ še svoje mnenje, neodvisno od že navedenih možnih odgovorov, seveda pa lahko pripišeš kaj o stvareh, ki jih morda nismo omenili!

1. Katero zvrst leposlovja najraje bereš:

- a) kriminalni roman
- b) znanstvena fantastika
- c) družbeni in psihološki roman
- d) vojni in zgodovinski roman
- e) potopisi
- f) biografije
- g) humor
- h) pustolovski roman
- i) poezija
- j) dramatika
- k) kaj drugega

2. Katera knjiga, ki si jo prebral(a), ti je bila tako všeč, da bi jo priporočil(a) svojemu prijatelju?

3. Najbolj te zanima strokovna literatura s področja:

- a) filozofije in psihologije
- b) verstva
- c) družbenih ved (sociologija, politika, gospodarstvo, pravo, vojne znanosti, pedagogika, metrologija, etnologija)
- d) prirodoslovnih ved (matematika, fizika, kemija, geologija in meteorologija, paleontologija, biologija, rastlinstvo, živalstvo)
- e) uporabnih znanosti (medicina, tehnika, industrija in obrt, kmetijstvo)
- f) umetnosti (likovna, glasbena umetnost, fotografija, film, gledališče), športa in razvedrila
- g) jezikoslovja, literarnih ved
- h) zemljepisa, zgodovine (zgodovina starega veka, Evrope, ostalih celin, druge svetovne vojne)
- i) drugo in kaj:

5. Kaj meniš o izboru revij in časnikov v knjižnici?

Imaš kakšen predlog? (Upoštevaj, da smo pri nakupu tujejezične periodike povsem omejeni.)

6. Katero glasbo najraje poslušaš?

- a) klasično
- b) narodno
- c) priredbe
- d) pravljice in otroške pesmi
- e) zabavno
- f) drugo in kaj:

8. Imaš kakšne pripombe na delo knjižnice ali delo knjižničnih delavcev? Sporoči nam!

9. Ali bi hotel(a) tudi bolj aktivno delovati v knjižnici (s pripravo glasbenega ali literarnega večera ipd.)?

10. Prosimo te, napiši še svojo starost, spol in zaposlitev oziroma kakšno vrsto šole obiskuješ (osnovno, srednjo, visoko).

Hvala ti za sodelovanje,

knjižničarji mošćanske knjižnice

3.2. Podrobnejši pregled odgovorov ankentirancev

I. Ankentiranci glede na spol, starost in izobrazbo:

a) Spol

moški - 70 (35%)

ženske - 116 (58%)

Brez odgovora - 14 (7%)

(V letu 1984 je bilo 8049 moških obiskovalcev (34,4%) in 15.340 ženskih (65,5%) v starosti od 15 do 20 let.)

b) Starost

13 in 14 let - 18

15 do 20 let - 145

20 do 25 let - 29

Brez odgovora - 8

Skupaj - 200

c) Izobrazba

OŠ (8.razred) - 18

Srednja šola - 116

Večerna srednja šola - 1

Višja in visoka - 48

Višja ob delu - 1
Brez odgovora - 8
Skupaj - 192
v delovem razmerju - 8
Skupaj - 200

II. Katero zvrst leposlovja najraje berejo:

(Obkroži se lahko več odgovorov)

Kriminalni roman - 99 bralcev
Znanstvena fantastika - 44 bralcev
Družbeni in psihološki roman - 85 bralcev
Vojni in zgodovinski roman - 66 bralcev
Potopisi - 20 bralcev
Biografije - 23 bralcev
Humor - 80 bralcev
Pustolovski roman - 69 bralcev
Poezija - 30 bralcev
Dramatika - 31 bralcev
Pod rubriko ostalo so navedli: erotično literaturo (3 bralci),
stripi (4), ljubezenski roman (2), sodobni roman (1), vse
zvrsti (1).

III. Katero knjigo bi priporočil prijatelju:

Odgovori so precej raznovrstni, 38 jih ni odgovorilo
(5 se jih ni moglo odločiti).

Klasika, šolsko-čtivo - 14 bralcev
Lažje leposlovje - 51 bralcev
Dela s pionirskega oddelka - 16 bralcev
Dela, ki jih priporočamo mladim - 33 bralcev
Vojni in zgodovinski roman - 10 bralcev
Biografije - 1 bralec
Potopisi - 4 bralci
Pustolovski roman - 11 bralcev
Družbeni roman - 21 bralcev
Poezija - 4 bralci
Kriminalni roman - 13 bralcev
Znanstvena fantastika - 1 bralec
Strip - 1 bralec
Strokovna in poljudno strokovna dela - 14 bralcev

IV. Katera strokovna literatura te najbolj zanima:

Filozofija in psihologija - 45 bralcev

Verstvo - 11 bralcev

Družbene vede - 36 bralcev

Prirodoslovne vede - 51 bralcev

Uporabne vede - 44 bralcev

Umetnost in šport - 104 bralci

Jezikoslovje in literarna veda - 27 bralcev

Zemljepis, zgodovina - 71 bralcev

Večina je obkrožila osnovno skupino, nekateri pa so izpostavili stroke podrobneje:

1 - nekoliko v ospredju je psihologija

3 - vojne vede (2), pedagogika (1), gospodarstvo (1), politika (1), etnologija (1)

5 - matem. in fizika (3), paleontol./živalstvo (1) rastlinstvo in živalstvo (3), geologija, meteorologija (1), biologija (2), kemija (1)

6 - medicina (4), tehnika (2)

7 - umetnost (92), šport (12)

9 - večje je zanimanje za zgodovino.

Šest bralcev je zapisalo, da jih strokovna literatura ne zanima.

V. Za katero stroko imamo v knjižnici premalo knjig:

73 anketirancev na vprašanje ni odgovorilo, 5 od njih s pojasnilom, da jih to vprašanje ne zanima. 14 jih je s ponudbo zadovoljnih, ali menijo, da ni pomanjkanja strokovne literature. Ostali pa so navedli naslednja področja:

0 - (horoskopi ipd.) - 1 bralec

1 - splošno - 1 bralec

- magija - 1 bralec

- parapsihologija in joga - 1 bralec

- psihologija - 8 bralcev (predvsem več del v slovenščini)

Skupaj - 11 bralcev

2 - verstvo - 2 bralca

3 - splošno - 1 bralec

- ekonomija - 2 bralca

- pedagogika - 4 bralci

- pravo - 1 bralec

- etnologija - 1 bralec

- novinarstvo - 1 bralec

- turizem - 1 bralec

Skupaj - 11 bralcev

- 5 - splošno - 2 bralca
- astronomija - 1 bralec
- matem., fizika, kemija - 10 bralcev
- biologija - 2 bralca
- živalstvo - 4 bralci

Skupaj - 19 bralcev

- 6 - splošno - 3 bralci
- medicina - 7 bralcev
- tehnika, elektronika - 5 bralcev
- tehnično risanje - 1 bralec
- gospodinjstvo (kozmetika, kuharske knjige) - 2 bralca
- gradbeništvo - 1 bralec
- računalništvo - 11 bralcev

Skupaj - 30 bralcev

- 7 - splošno - 1 bralec
- film - 2 bralca
- glasba - 4 bralci
- šport - 6 bralcev
- šah - 2 bralca
- taborništvo z orientacijo - 1 bralec

Skupaj - 16 bralcev

- 8 - splošno - 2 bralca
- učbeniki za učenje tujih jezikov - 1 bralec
- jezikoslovje za višjo stopnjo - 1 bralec

Skupaj - 4 bralci

- 9 - splošno - 1 bralec
- zgodovina (starejša obdobja) - 7 bralcev
- vojnogodovinska tematika - 1 bralec
- zemljepis - 3 bralci

Skupaj - 12 bralcev

Drugo:

- spolnost - 2 bralca
- leposlovje - 25 bralcev (leposlovje na splošno - 4, poezija - 2, sodobna književnost - 2, znanstvena fantastika - 4, kriminalni roman - 2, družbeni roman - 2, biografije - 1, zbirki Dotik in Erotika - 3, tuje jezično leposlovje - 5)

VI. Kaj menijo o izboru periodike v knjižnici:

Brez odgovora je bilo 82 ankentiranih listov, ki jim lahko

prištejemo še 11 tistih, ki stanja ne poznajo (skupaj 93, oziroma približno polovico).

57 bralcem se zdi izbor revij in časnikov dober in so z njim zadovoljni, ostali pa so zapisali takšne predloge:

- več izvodov strokovnih in tujih revij (z možnostjo izposoje na dom) - 5 bralcev
- več tujih revij - 4 bralci
- izbor je preskromen - 2 bralca
- periodika je slabo ohranjena in urejena - 11 bralcev
- konkretni predlogi z naslovi periodike - 39 bralcev (tuje s področja računalništva, beograjska Književna reč in zagrebška Republika, Matematično - fizički list, Cosmos, Kaj, As, Vikend, Bravo, Pop, Rocky, Rock, francoski Photo, več naslovov zamejskega tiska - Most, Glas Korotana, Naš tednik, stripi).
- nekatere revije bi lahko pogrešali (npr. Delavec)
- premalo je zabavne periodike itd.

Eden od ankentirancev predlaga, naj bi dobili tuje revije z zamenjavo s knjižnicami v tujini, drugi pa, naj bi nam jih darovali člani knjižnice, potem ko jih sami ne potrebujejo več.

VII. Katero glasbo najraje poslušajo:

VIII. Ali so zadovoljni z nakupom plošč in revij v glasbeni sobi:

Na obe vprašanji ni odgovorilo le 6 ankentirancev, 10 jih glasbene sobe ne obiskuje, 9 pa bolj redko, zato razmer ne poznajo dovolj. Skoraj vsi najraje poslušajo zabavno glasbo (191), le trije samo klasiko. Večina ni podrobneje opredelila, katero zvrst zabavne glasbe imajo najraje (162), ostali pa so se odločili za:

- rock - 6 ankentirancev
- heavy metal - 8
- heavy metal & hard core - 1
- disco - 8
- novi val - 1
- punk - 2
- novi val & punk - 2
- jazz - 1

V rubriki "drugo in kaj" so zapisali: glasba šestdesetih let, stari pop, nova romantika (2 obiskovalca), folk & country (2), šanson, elektronska glasba (2), reggae (3) in eden svojo glasbo.

V zvezi z izbiro plošč in revij v glasbeni sobi je podalo kritična mnenja 46 anketirancev; največ jih meni, da bi morali imeti več hitov in novejše glasbe, eden med njimi predlaga, naj bi jih posneli vsaj na kasete. Precej je tudi tistih, ki niso zadovoljni z izborom (ker je preskromen, ker ni tujih plošč) in so zapisali kar konkretne predloge : - preveč je disco glasbe na škodo rocka in heavy metala (5 mnenj), - več novoromantične glasbe, novega vala in punka, plošče italijanskih kantavtorjev, več plošč izvajalcev Limahl, Iron Maiden, Culture Club, Duran Duran, Lynyrd Skynyrd, Prince, Gu Gu, Rendez vous, Roger Chapman, Lou Reed, Dire Straits, AC&DC, Wham, glasba iz musicala Hair itd.

Želje o nakupu glasbenih revij se pokrivajo s tistimi, ki so bile že omenjene pri vprašanju periodike (Bravo, Pop Rocky, Rock), eden predlaga nakup revije New Musical Express, več pa si jih želi le popestritev izbora glasbenih revij, brez konkretnih predlogov. Dva anketiranja se ogrevata za izposojlo plošč na dom, eden se pritožuje zaradi prostorske omejenosti (premalo sedežev in slušalk), eden zaradi slabega stanja aparatur, eden pa pogreša tematske večere, o katerih bi bili obveščeni v Naši skupnosti.

IX. Pripombe na delo knjižnice ali delo knjižničnih delavcev:

Na to vprašanje večina ni imela negativnih pripomb (191), 158 jih je odgovorilo bolj skopo, 33 pa se jih je izrazilo o našem delu pohvalno. (Npr. "Prijaznost je najpomembnejša in v tej knjižnici je je dovolj"; "Odlično se razumemo" ipd.) Enemu izmed bralcev ugaja, da ima v izkaznici tudi žig z datumom, kdaj naj knjige vrne, drugi pa je pohvalil priložnostne razstave knjig. Nek osnovnošolec na tem mestu predlaga, naj bi ponovno organizirali pogovore z raznimi ustvarjalci, zlasti s tistimi, ki se ukvarjajo s glasbo (kot je bil npr. pogovor z Dariom Diviacchijem). Kot že rečeno, je 9 anketirancev zapisalo negativne pripombe v zvezi z delom knjižnice:

- ker je "čakalna doba" za bolj brane knjige predolga (4 bralci),
- ker je potrebno pokazati ob obisku glasbene sobe izkaznico in se ni dovoljeno zadrževati na stopnišču (4 bralci),
- UDK klasifikacija - "v kolikor to ni NUKovo delo (Borghes pri literarni teoriji!)"

X. Ali bi hoteli tudi bolj aktivno delovati v knjižnici:

56 anketirancev na to vprašanje ni odgovorilo, 11 se jih ni moglo odločiti ("ne vem", "morda, če bi vedela, kako poteka" ipd.)

83 Odgovorov je negativnih, 57 od njih brez pojasnila, sicer pa je glavni razlog pomanjkanje časa (19), 5 pa jih je navedlo druge vzroke (trema, oddaljenost, slaba obiskavnost takšnih prireditev). 50 anketirancev bi bilo pripravljeno sodelovati, 30 jih je odgovorilo le pritrdilno, 8 bi jih pod pogojem, da bi lahko to dejavnost uskladili z drugimi obveznostmi, ostali pa so podali še nekaj namigov, kako bi sodelovali (s pripravo glasbenega večera, pri temah s področja družboslovja, pri sestavljanju lestvice uspešnic, s predstavitvijo svoje poezije oziroma z literarnimi večeri).

STATISTIČNI PRIKAZ DELA UNIVERZNIH KNJIŽNIC V LETU 1984

Pripravila Ana Martelanc

Po enoletnem premoru smo v matični službi Narodne in univerzitetne knjižnice ponovno zbrali poročila o delu univerznih in nekaterih specialnih knjižnic.

Podatke o delu knjižnic za leto 1983 je zbral Zavod za statistiko SR Slovenije in jih objavil v svoji publikaciji.

V tej številki "Obvestil" objavljamo statistične podatke o delu za leto 1984 za 61 knjižnic ljubljanske univerze in 7 knjižnic mariborske univerze.

Tudi za leto 1984 nam objavljeni podatki prikazujejo le okvirno stanje v univerznih knjižnicah in tudi niso primerljivi s podatki prejšnjih let, ker se število knjižnic, ki nam pošiljajo poročila o delu vsako leto spreminja. Tako nam Knjižnica za mehaniko ni poslala podatkov za leto 1984 in Knjižnica oddelka za primerjalno jezikoslovje in orientalistiko Filozofske fakultete pa nam je po nekajletnem premoru ponovno poslala podatke. Knjižnica Inštituta za sociologijo je poslala podatke o delu za pol leta, ker se je nato združila s knjižnico Fakultete za sociologijo. Še vedno tudi opazamo pri nekaterih knjižnicah netočnost pri navajanju podatkov, oziroma le-ti precej nihajo iz leta v leto zaradi različne in neusklajene metodologije zbiranja podatkov.

U N I V E R Z A V L J U B L J A N I 1984

K N J I Ž N I C E	Temeljna knj. zaloga		Letni prirast		Tekoča periodika	Obisk	Izposoja	Delavci			Sredstva za knjiž. gradivo
	knjige, čas. rokop. itd.	drugo gradivo	nakup	skupaj				redno zap. str.	vsi	delno zaposl.	
1. NUK	1028142	577799	1131	16271	3723	163101	117694	76	108		6484784
2. CTK	148024		2384	3255	1169	76821	171197	30	42	6	32073341
3. Akad. za glasbo	11787	1303	142	142	4	2166	3279	1	1		166699
4. AGRTF	24621	43468	1363	404	119	3061	6474	4	5	1	657675
5. Akad. za lik. umet.	6484	2900	89	328	35	2921	19343	1	1		190199
6. Centr. biot. knjiž.	7216		120	480	144	1210	3171	2	2		2184309
7. Agronomski oddel.	40509	116	554	978	262	4017	20263	2	2	1	1268441
8. Gozdarska knjiž.	23209	63	267	704	338		5636	3	3	1	1282059
9. Lesarski oddel.	5715		171	391	86	2136	1653	2	2		486216
10. Veterinarski oddel.	26785		463	540	143	2856	7838	1	1	1	2898731
11. Živil. tehnol. oddel.	7951	558	270	450	97	6500	11160	1	1	1	1120000
12. Živn.orejski oddel.	14798	2410	804	1130	293	15415	9740	3	3	2	2340197
BF s k u p a j :	126183	3147	2649	4673	1363	32134	59461	14	14	6	1157953
13. Ekonomska fakulteta	145505	70	2017	3432	686	45837	152255	15	15		4688692
14. Arhitektura	15959		349	377	46	4323	5115	1	1		437120
15. Grad. in geodez.	35401		716	1000	194	10083	13573	3	3	1	1910653
FAGG s k u p a j :	51360	-	1065	1377	240	14406	18688	4	4	1	2347773
16. Fak. za elektro.	37790		896	987	259	9804	14176	3	3		1732224
17. Astron. geofiz.	18599	222	328	386	77	247	794				1351385
18. Fizika	6066		141	196	40	1230	3122	1	1		584960
19. Geologija	31768	14180	440	673	101	4280	6610	1	1	1	750000
20. Kemija in kemtehn.	35692		431	1105	172	5740	6287	2	2		6643021
21. Matematika	28368		627	1000	243		8908	2	2		7063723
22. Mehanika	ni podatkov										
23. Meteorologija	2341		23	76	22	180	440			1	190319
24. Montanistika	38214	249	178	438	146	1774	2281	1	1		1480000
25. Tekstilna tehnol.	9764		153	235	61	4555	6245	1	1		760838
FNT s k u p a j :	170812	14651	2321	4109	862	18006	34687	8	8	2	18824246
26. FSPN	50576	4	572	789	295	25000	25000	9	9		1615844
27. Fak. za strojništvo	29100	60	755	1090	270	14916	24656	4	4		1804761
28. Fak. za tel. kulturo	14065	15	278	692	86	6187	12036	2	2		266493

29.	Arheologija	9458	2029	59	326					6426	1	1		117449
30.	Etnologija	7976	3636	144	316					2778	1	1	2	147836
31.	Geografija	28066	32699	551	1066			60		15169	3	3		473708
32.	Germanistika	39361	2	195	994			204	12080	21758	3	3		645757
33.	Filozofija	12640		95	142			165	8074	2345	1	1		195207
34.	Klasična filol.	10124		55	233			27	2055	929			3	
35.	Muzikologija	4757	5274	78	134			35	577	1500	1	1		136930
36.	Pedagogika	14891	29	86	203			22	800	5429	1	1		53485
37.	Prim. jez. in orient.	5850	3604	25	114			27	1883	339			1	124794
38.	Prim. književnost	10223		108	204			10	250	3644	1	1		228682
39.	Psihologija	13642	7	206	410			31	2574	5317	2	2		832891
40.	Romanistika	16812		93	533			66	1935	4352	2	2		172823
41.	Slavistika	73852	620	944	1860			57	9345	26940	4	4		437943
42.	Sociologija	10146		488	499			274	3158	5400	1	1		176217
43.	Umetnostna zgod.	12770		242	674			26	1600	16103	2	2		326155
44.	Zgodovina	38611	8330	340	790			40	10518	10518	3	3		168266
FF s k u p a j :		399179	56230	3709	8498			1044	54849	128947	26	26	6	4238143
45.	Medicinska fakult.	140437		3836	3836			1473	9217	200186	13	18		25262343
46.	Pravna fakult.	104492		435	799			186	7112	8191	4	4		1380447
47.	Inštitut za delo	2831		66	66			34		1430			8	114046
48.	Inšt. javno upravo	5097	9	35	239			50	1231	1120	1	2	5	144885
49.	Inšt. kriminol.	14622		98	361			94	3572	10774	2	2	5	403202
50.	Inšt. medn. pravo	14552		10897	10897			11	770	2100	1	1		
PF s k u p a j :		141594	9	11531	12362			375	12685	23615	8	9	18	2042580
51.	Pedagoška akad.	54086	656	2070	2722			185	29228	16810	3	3		1077315
52.	Višja pomorska šola	12128		550	670			16	1691	4088	1	1		332441
53.	Višja šola soc. del.	15429		302	571			89	4200	3500	1	1		211530
54.	Višja šola zd. del.	9729		449	597			76	5582	13364	2	2		498972
55.	Inšt. za biol.	45458	721	424	1285			427	4593	7370	3	4		2140294
56.	Inšt. za geogr.	2895	3210	46	454			269	1150	1150	2	2		124000
57.	Inšt. Jožef Stefan	55000	3600	895	1161			330	9200	9200	5	5		11540540
58.	Inšt. met. konstr.	5381	19910	61	1528			47	462	843	1	1		201796
59.	Inšt. za sociol.	76552	17	197	222			186	5500	4292	6	6		506364
60.	Pedag. inšt.	4800	26	337	337			81	1500	1500	1	1		363866
61.	Center razvoj univ.	3700	150	86	495			64	136	402	1	1		160000
UNIVERZA LJ. SKUPAJ:		2720457	729946	39155	72287			13773	543653	1074213	244	296	40	131132880

U N I V E R Z A V M A R I B O R U 1984

K N J I Ž N I C E	Temeljna knj. zaloga		letni prirast		Tekoča periodika	Obisk	Izposoja	Delavci			Sredstva za knjiž. gradivo
	knjige, čas. rokop. itd.	drugo gradivo	nakup	skupaj				redno zap. str.	delno zaposl. vsi	zaposl.	
1. URM	474904	113866	4614	21535	1612		207691	36	50	1	8415000
2. VEXŠ	36692		992	1772	272	17678	17678	4	4		1500937
3. VŠOO-Kranj	27443		920	1644	282	10849	11538	3	3		2156574
4. Visoka tehn. šola	37687		2071	2071	340	24809	21396	5	6	2	25245819
5. Ped. akad.	37866	12146	2053	2214	174	29649	72114	5	5		865758
6. Višja agronom. šola	10812	8	318	430	97	5590	6239	1	1		712264
7. Višja pravna šola	14149	3	514	914	77	6236	5525	1	1	1	589753
IRIV. MARIBOR SKUPAJ:	639553	126023	11482	30580	2854	94811	347181	55	70	4	39486106

V ŠTUDIJSKEM ODDELKU KNJIŽNICE OTON ŽUPANČIČ - enota
PIONIRSKA KNJIŽNICA - Komenskega 9, lahko dobite:

1. Seznam strokovnih informativnih člankov o kiču in šundu.
2. Seznam temeljne strokovne literature za oblike knjižne in knjižnične vzgoje.
3. Seznam temeljne strokovne literature za delo s predšolskim otrokom.
4. Seznam (izbor) primernih knjig za predšolske otroke in njihove starše (komentiran in služi za oblikovanje razstave s komentarjem).
5. Seznam primernih knjig za VVO (letni pregledi).
6. Bibliografijo Poučne knjige za otroke 1945-1982.
7. " Prevedi tujih mladinskih knjig 1945-1983.
8. " Periodični tisk za otroke.
9. " Levstikovi nagrajenci.
10. " NOB v mladinskih knjigah 1945-1975.
11. Seznam Andersenovih nagrajencev.
12. Gradivo za posamezne oblike knjižne in knjižnične vzgoje (tematske razstave, ure pravljic, uganke...)

V NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI LAHKO KUPITE:

BAJEC, J.: Slovenski časniki in časopisi 1937-1945, Ljubljana 1973	100 din
GLASBENI rokopisi in tiski na Slovenskem od leta 1800. Katalog. V Ljubljani 1967	15 din
GRAFIČNI list: Naslovnica Dalmatinove biblije Apokalipsa	600 din
ISBD(M) Mednarodni standardni bibliografski opis zaključenih publikacij. Predelana prva izdaja. Ljubljana 1981	100 din
ISBD(S) Mednarodni standardni bibliografski opis tekočih publikacij. Prva standardna izdaja. Ljubljana 1981.	100 din
ISBD(NBM)	200 din
ISBD(CM)	230 din
ISBD(PM)	300 din
ISBD(A)	500 din
JUGOSLOVANSKO posvetovanje o uporabi računal- nika v knjižnicah. Ljubljana, 9. - 11. november 1981. Ljubljana 1982	400 din
KATALOG rokopisov Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.	
1., 2., 3. snopič	á 100 din
4. snopič	200 din
5. in 6. snopič	150 din
komplet	800 din
LEPAK Zakladi NUK	40 din
LEPAK 16. stoletje burno obdobje slovenske prebuje	100 din
NOVOSTI UDK s področja družbenih ved	50 din
OBVESTILA republiške matične službe	20 din
PLENIČAR, B.: Slovenska bibliotekarska bibliografija.	350 din
Študentje in člani ZBDS	300 din
POSTER (Stari zemljevidi sveta iz leta 1649/ PROSTORSKO oblikovanje splošnoizobraževalnih knjižnic. Ljubljana 1984	400 din
RAZGLEDNICA J.D.Florjančiča	7 din
RAZGLEDNICE komplet (12 kom.)	100 din
RAZGLEDNICA posamezna	10 din
RAZGLEDNICE starih zemljevidov 5 različnih	25 din
SAMOUPRAVNI društveno-ekonomski statusni položaj nacionalnih univerzitetnih biblioteka u procesu stabilizacije. Ljubljana 1984	550 din

SLOVENSKA bibliografija za leto:

1959	25 din
1960, 1961, 1962, 1963, 1964	32 din
1965	36 din
1966, 1967	44 din
1968	80 din
1969, 1970	180 din
1971	200 din
1972	250 din
1973	800 din
1974	350 din
1975	1.250 din
1976	1.800 din
1977/I	5.000 din
1977/II	7.000 din
1978-1979 Serijske publikacije	3.000 din
STANDARDI za javne knjižnice. Ljubljana 1975	20 din
ŠOLSKA knjižnica-medioteka v srednjem usmerjenem izobraževanju. Ljubljana 1986	600 din
VODIČ kroz narodne biblioteke Jugoslavije, Beograd 1979	200 din
VOBOVNIK-AVSENAK, M.: Slovenci v svetu, Ljubljana 1986	700 din
ZAKLADI Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana 1982	400 din
ZBORNIK Narodne in univerzitetne knjižnice	40 din
I.del, Ljubljana, 1984	
za člane ZBDS	30 din
II.del, Ljubljana 1978	100 din
za člane ZBDS	50 din
ZBORNIK III. - 16.stoletje burno obdobje slovenske prebuje	400 din
SIGNALNE informacije iz bibliotekarske periodike. Ljubljana 1986	335 din

Izdala, založila in razmnožila Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška 1. Uredila Miša Sepe.
Odgovarja Tomo Martelanc. Naklada 400 izvodov.